

Germania în revoluție, 1848-1849

Cauzele mișcărilor revoluționare

Anul 1848 a fost demn de ținut minte în Europa, plin de evenimente dramatice, violente, cu speranțe și eșecuri. A fost anul epidemiei de holeră care a măturat Europa, venind din Asia și a provocat atât de multe pierderi de vieți omenești deoarece, pentru un timp, societatea a fost complet dezorganizată în multe domenii. A fost anul apariției Manifestului Comunist al lui Carl Marx. Acesta nu a avut dramatismul epidemiei de holeră și a atras foarte puțin atenția la acea vreme, însă peste douăzeci de ani, mesajul său se răspândise în întreaga Europă și dincolo de ea, pentru a deveni, peste un secol, baza unui sistem politic ce va domina jumătate a lumii. A început cu un an al speranței în revoluțiile care izbucniseră în toată Europa. Dar s-a încheiat cu un an al eșecului.

Revoluțiile au izbucnit în Franța, Confederația Germană, Imperiul Habsburgic, cuprinzând Austria și Ungaria, precum și în Italia. La început, revoluțiile păreau să aibă succes. Chiar și Metternich, bătrânul om politic al Europei, ce părea de neclintit, a fost silit să plece în exil în urma evenimentelor de la Viena, iar în Franța Ludovic Filip și-a pierdut tronul.

De ce au avut loc toate aceste revoluții în același an? Istoricii obișnuiau să considere că tulburările franceze, care au început în februarie 1848, au declanșat pur și simplu revoluții asemănătoare în celelalte țări. Acum, punctul de vedere general acceptat este că revoluțiile au loc aproape în același timp deoarece condițiile în Franța, Germania și Imperiul Habsburgic erau similare. Aceste condiții, economice și sociale, erau de felul celor care dau naștere la revoluții. Încă de la mijlocul secolului anterior, se petrecuseră în Europa schimbări importante. Populația crescuse în mod dramatic, orașele erau mai multe și mai mari, industria se dezvoltase mult peste așteptări. În 1848, viața era foarte diferită de cea din 1748.

Motive pentru care populația s-a dublat în secolul de până la 1848 nu sunt clare. Istoricii economiei pot să spună doar că aceasta s-a datorat mai degrabă reducerii ratei mortalității decât creșterii natalității. În Prusia, populația din zonele rurale a crescut cu circa 75% între 1815 și 1848. Mulți oameni au părăsit pământul și s-au mutat la orașe în căutarea unor locuri de muncă ori au plecat în alte părți ale lumii. Un sfert de milion s-au dus în Statele Unite în căutare de pământ și hrană.

Cei care rămăneau la țară găseau că viața este foarte grea. În Prusia Orientală, o mare parte din pământ aparținea Junker-ilor, membri aristocrației militare a proprietarilor de pământ, și era lucrat de țărani lipsiți de pământ. Chiar în acele părți ale Germaniei în care țărani deveniseră arendași, rentele erau foarte mari. Era foarte greu să-ți câștigi existența.

În 1846 și 1847, recoltele de cereale au fost dezastruase și situația s-a înrăutățit prin izbucnirea unei serioase epidemii de mană a cartofului. Cartofii constituiau felul principal în hrana majorității țărănilor germani se recolta proastă însemna foamete. Era multă suferință și nemulțumire și au avut loc revolte provocate de foame. Fuseseră și înainte recolte proaste, însă creșterea populației a făcut situația să devină și mai gravă.

Orașele, în special cele industrializate, simțeau, de asemenea, presiunea ce amenința sursele de hrană și a apărut o creștere puternică la prețurile alimentelor. Prețurile cerealelor au crescut cu aproape 50% din 1847. Costul vieții a crescut brusc pentru toată lumea, dar muncitorii sufereau cel mai mult, în special cei din întreprinderilor (morile) textile. Industria textilă trecea prin vremuri grele. În 1847 a început o recesiune și salariile au fost reduse. Prețurile mai mari apărute în același timp cu salariile mai mici au dus la prăbușirea nivelului de trai al muncitorilor. Alcoolul ieftin aducea puțină desfătare într-o viață grea și scriitorii contemporani descriu marea amploare a beției, mai ales printre femeile și copiii care lucrau în fabrici.

Chiar și în vremurile bune muncitorii nu o duceau prea bine. Ei erau săraci îmbrăcați și nepotrivit hrăniți. De la mijlocul anilor 1840, somajul apăruse în multe ramuri industriale. Un observator notează că muncitorii din fabrici, aflați în șomaj, trăiau mai greu decât deținuții, în locuințe murdare, igrasioase și supraaglomerate, adesea douăzeci de persoane într-o cameră și șapte într-un pat. Atunci când aveau de lucru, condițiile de muncă erau grele. Mașinile, în special cele din fabricile textile, nu erau concepute cu gândul la muncitori, ceea ce ducea la betșuguri de

diferite feluri. Barbații și femeile de 30 de ani erau deja bătrâni.

Atât în orașe cât și la țară, printre muncitori și țărani, revolta era în creștere. Nemulțumiți de situația existentă, ei au început să formuleze plângeri. Doreau o viață mai bună pentru ei și familiile lor, cu hrană suficientă, condiții de locuit rezonabile, o zi de muncă mai scurtă și condiții de muncă mai bune. Cererile lor erau foarte clare, limitate, practice și non-politice la baza. De fapt, ei nu erau, cu puține excepții, preocupați de politica și de teoriile politice; erau interesați doar de forma de guvernământ doar în măsura în care acestea le afecta viețile.

Erau și excepții, firește. În orașe cum ar fi Köln și Bonn, meseriașii de elită aveau propriile lor organizații de breaslă și se delimitau de muncitorii necalificați din fabrici, pe care îi disprețuiau și de care se temeau. Acești muncitori calificați gândeau limpede și erau conștienți din punct de vedere politic. În 1848, ei au organizat demonstrații și au ales adunări reprezentative pentru a discuta necazurile lor. Adunarea (sau congresul) ținută la Frankfurt a redactat un Cod Industrial pentru reglementarea orelor de muncă, a condițiilor de plată și altele. Mai târziu, ei au prezentat Codul Parlamentului de la Frankfurt, însă a fost respins. În timpul revoltelor din Berlin din martie 1848, unii muncitori, mai activi din punct de vedere politic, s-au organizat în comitete muncitorești, cerând printre altele formarea de sindicate, învățământ liber și salariul minim garantat.

Pentru Karl Marx și sprijinitorii săi aceste evenimente demonstau dezvoltarea unei conștiințe a clasei muncitoare. Prin aceasta, ei înțelegeau că muncitorii și-au dat seama că, deoarece clasa mijlocie și cele de sus dețineau mijloacele de producție (fabrici, mori, mine etc.), ei trebuiau să se unească în revoluție pentru a schimba această stare de lucruri, dacă doreau să-și îmbunătățească nivelul de trai. Unii istorici cred că revoluțiile de la 1848 au fost inițiate de muncitori și desigur că ei au fost cei care au luptat și au murit pe străzi. Unii au jucat un rol important, mai ales cei din clasa mijlocie educată.

Clasa mijlocie din Germania suferea de frustrare. Nu erau suficiente pentru ca oamenii calificați să urmeze cariera de medic, jurist profesor sau funcționar. Perspectivele profesionale erau limitate, mai ales în serviciul civil unde toate funcțiile importante erau ocupate de membrii nobilimii. Clasa mijlocie era frustrată și de lipsa de putere, pentru că, în 1848, puterea se afla în mâinile cui fusese întotdeauna, ale nobilimii. Nobilii stăpâneau pământul, ocupau funcțiile importante în guvern, erau ofițeri în armată și își pazeau cu îndârjire privilegiile împotriva oricarei infiltrări din partea clasei mijlocii.

Noile idei politice ale liberalismului și naționalismului, care se dezvoltau în prima jumătate a secolului al XIX-lea, s-au dovedit a fi foarte atractive pentru clasa mijlocie nemulțumită.